

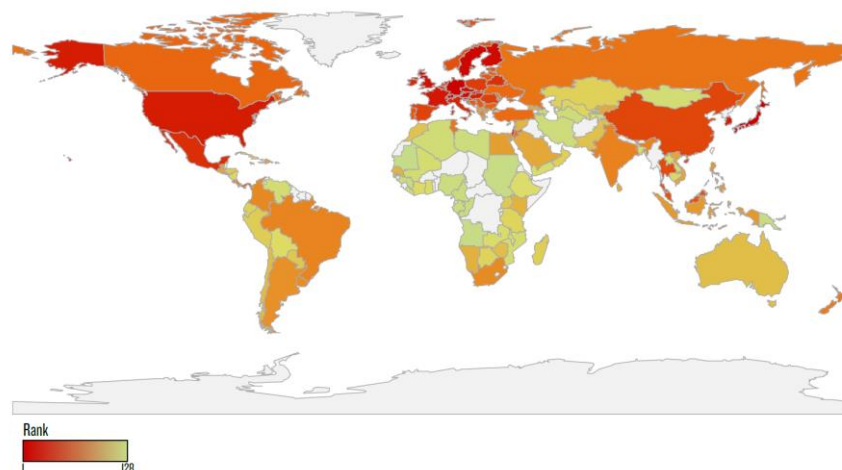
Horváth Gábor: Gazdasági komplexitás, mint a versenyképesség új mérőszáma

A nemrégiben megjelent [World Economic Forum](#) versenyképességi jelentésében Magyarország 9 pozíciót javított az elmúlt évi helyezését illetően. Jelen írásomban azonban nem a legfrissebb jelentés eredményeit szeretném értékelni. A hazai közgazdasági szakma egyébként megosztott az index megítélésében, egyesek a versenyképesség legfontosabb indikátorának tekintik a jelentést, míg mások – ezek közé tartozom én is – az elemzésbe bevont, többségében szubjektív mutató miatt [nem tartják](#) objektív és holisztikus mutatónak a WEF indexét. Ráadásul ez idáig kevés kvantitatív visszaigazolást láttunk arra nézve, hogy valóban a jelen és jövőbeni növekedési előnyöket ragadják meg a WEF vagy a hozzá hasonló versenyképességi mutatók.

Ezért a WEF helyett szeretnék bemutatni egy idáig kevésbé ismert, a Harvard Egyetem és MIT közprodukción készült [gazdasági komplexitást mérő index \(ECI\)](#) eredményeit, amelyet megítélésünk szerint érdemes közelebbről is szemügyre venni, és a későbbiekben is figyelemmel kísérni az alakulását, mivel az indikátor módszertani tekintetben komoly újítást hoz az eddig ismertebb versenyképességi indexekhez képest.

Mit kell tehát tudni az ECI-ről, másnéven a Hausmann-Hidalgo gazdasági komplexitást mérő mutatóról? Mint minden holisztikus mérőszámnál, amely a gazdasági rendszert a maga komplexitásában igyekszik megragadni, az ECI-n keresztül is a részek összességénél több, egységes nemzetgazdasági struktúra sikerességét igyekeznek visszamérni. Ez egy teljeskörű, termelési és exportkarakterisztikákat tükröző indikátor, amely nemzetgazdaságok kereskedelmi beágyazottságán és a termékek penetrációján keresztül ítéli meg a gazdasági komplexitás mélységét. Ehhez a szerzők megvizsgálják az adott állam kereskedelmi kapcsolatait, valamint a gazdaság által előállított termékek elterjedtségét is. A kettőt kombinálva az ECI végül képes megmutatni egy ország exportdiverzitásából és termékminőségéből származó gazdasági erejét: például Japán vagy Németország magas ECI értéke jól tükrözi széleskörű, mély kereskedelmi kapcsolataikat és az általuk előállított termékek minőségét, melyek nehezen helyettesíthetők. Velük szemben mondjuk Mongólia vagy Zambia alig néhány, de egyébként is igen elterjedt, könnyen helyettesíthető terméket exportál, ami alacsony diverzitásra, fejlettségre és versenyképességre enged következtetni.

1. ábra: ECI világtalasz

Forrás: Hausmann-Hidalgo (2011).

Megjegyzés: a sötétebb szín magasabb komplexitást jelöl

A mutató értelmét legkönnyebben néhány kérdésen és hasonlaton keresztül lehet megragadni. Gondoljunk egy országra és egy random termékre. Megvan? Most kérdezzük meg: Elő képes állítani ez az ország azt a terméket? Ha nem, hány ország képes azt előállítani? Ha a válasz az, hogy igen sok ország, akkor nem valószínű, hogy a kigondolt országnak túl komplex gazdasága lenne. Ellenkező esetben, ha a válasz az, hogy néhány ország képes azt csupán előállítani, akkor nagyobb valószínűséggel komplex gazdaságról van szó. Ha például Szudán nem gyárt kenyérpíritót vagy autót, de a kenyérpíritó és autógyártó országok listája igen hosszú, akkor az Szudán gazdasági komplexitására nem vet túl jó fényt. Ugyanakkor, ha pl. elektromos autó gyártásra gondolunk, egy csekély elemű országlista részének lenni jóval komplexebb gazdaságra utal. Igen fontos megkülönböztetnünk azonban az egy főre eső jövedelem szintet és a gazdasági komplexitást. Utóbbiban előljáró országok, mint pl. Kína vagy Thaiföld, ha valamit nem tudnak gyártani, akkor annak a terméknek a gyártói egy igen rövid országlistán lehetnek rajta, ezzel utalva Kína és Thaiföld gazdasági komplexitására, holott ezen országok egy főre eső jövedelme igen alacsony. Persze vannak hasonló jövedelmű országok, mint Irán vagy Peru, amelyek komplexitása is alacsony, és akik esetleg geológiai szerencsének köszönhetik aktuális prosperitásukat. Voltaképpen az ECI kutatás legfőbb erénye is az, hogy megmutatja a gazdasági komplexitás és az egy főre eső jövedelem közötti eltérés alapján várható felzárkózási ütemet, mivel egy ország ahhoz a jövedelmi csoporthoz konvergál hosszú távon, amely produktív tudásbázisával is szinkronban van.

1. táblázat: Országcsoporthoz gazdasági komplexitás és egy főre eső jövedelem alapján

	Alacsony komplexitású	Magas komplexitású
Alacsony jövedelmű	Pl. Szudán, Mongólia - nem valószínű, hogy ki tud törni a jövedelmi csapdából	Pl. Kína, Thaiföld, Magyarország, Csehország – lehetősége van kitörni a jövedelmi csapdából
Magas jövedelmű	Pl. Qatar, Kuwait, Chile - akár leszakadó növekedési trajektórián, megfelelő tudásbázis hiányában	Pl. Japán, Németország – fenntarthatóan magas jövedelmű, magas produktív tudásbázis mellett

Megjegyzés: A jelentés kontrollált a természetes erőforrások exportarányát illetően kiugró országok csoportjára külön is. Forrás: ECI alapján saját szerkesztés.

Végezetül szempontunk szerint a legfontosabb, hogy ezen mutató szerint hogyan teljesít a magyar gazdaság, és azért valljuk be azt is, hogy Magyarország 8. helyen betöltött pozíciója meglehetősen nagy reményekkel kecsegtet. Már csak be kell őket váltani...

2. ábra: ECI rangsor 2015-ös adatokon

Rank ▼	Abbrv	Country	ECI Value	Delta
1	JPN	Japan	2.46895	- 0
2	CHE	Switzerland	2.17908	- 0
3	DEU	Germany	2.15953	- 0
4	KOR	Korea, Rep.	2.07433	- 0
5	AUT	Austria	1.86588	- 0
6	SWE	Sweden	1.7669	- 0
7	CZE	Czech Republic	1.7646	- 0
8	HUN	Hungary	1.75064	▲1
9	SGP	Singapore	1.67441	▲1
10	USA	United States	1.60519	▲4
11	FIN	Finland	1.59532	▼-3
12	GBR	United Kingdom	1.55844	- 0
13	SVK	Slovak Republic	1.52116	▼-2
14	SVN	Slovenia	1.51245	▼-1
15	IRL	Ireland	1.50699	- 0
16	ITA	Italy	1.3998	- 0
17	FRA	France	1.37378	- 0
18	POL	Poland	1.18392	▲3
19	BEL	Belgium	1.18039	- 0
20	ISR	Israel	1.15251	▲3

Forrás: The Atlas of Economic Complexity 2015.

„Szerkesztett formában megjelent az Alapblog.hu oldalon 2017. október 10-én.”